

ÁLLATI NÖVÉNYKERT

Beszélgetés Kenéz Árpáddal, a könyv szerzőjével

Fotó: Takács Márton

DR. KENÉZ ÁRPÁD

Az a szerencsés olvasó – tulajdonos, aki kezében tarthatja, igazi könyvkülönlegességre tett szert. Mivel a közöttünk lévő ősi kapocs miatt nem tudok a tegezésről lemondani, ezért először azt kérdelem tőled, mikor vetődött föl benned e könyv gondolata?

Még valamikor az egyetemi évek alatt, úgy 2006 körül. Akkoriban elég sok gyerekprogramot szerveztünk környezeti nevelőként a GATE /Gödöllő/ Zöld Klub Egyesület berkein belül. A botanika témában kutattam, így evidens volt, hogy én fogom tartani a növényismeretet a gyerekeknek. Ekkor kezdtem el gondolkodni azon, hogyan lehetne számukra a növénytant érdekesebbé, barátságosabbá tenni.

Mivel az állatokat általában jobban szeretik, ezért elkezdtem állatnevű növényeket keresni, és mint később kiderült, elég sok van ilyen. Először még csak elméletben álltak össze a terepi programok, majd később megszületett a könyv, amit már a doktorimmal párhuzamosan írtam. Az első változat egy rövid, fűzetszerű verzió volt, ami további lépésekben keménytablássá alakult – természetesen újrashasznított papírból.

A könyvben több művészeti ág ötvöződik. Ezt hogyan csináltad?

2008-ban a Gödöllői Városi Könyvtár dolgozójával, az azóta befutott írónővel, Istók Pannival közösen, valamint Szabó Máté barátommal együtt – a GATE Zöld Klubot képviselve – hirdettünk meg fotó- és irodalmi pályázatot, majd megszerveztünk egy irodalmi kört, az IRKÁ-t.

Képes Gábor költőnek is köszönhetően megfogalmazódott bennem, hogy a limerick az én stílusom, és jól megy a tervezett könyvemhez. Minden növényhez egy limerick. Egyébként már korábban is voltak természetvel kapcsolatos írásaim, de ez a stílus jól megy egy gyerekeket és környezeti nevelőket megcélzó könyvhöz. Rövid, frappáns, vicces, könnyen megtanulható.

Mit tartasz a könyvvel kapcsolatos legnagyobb érénynek?

Azt, hogy hiánypótló, sok ismeretet adó, mindenki számára jól használható munka.

Saját verseim, saját rajzaim és botanika tanárom remek fotóinak segítségével ismerhetünk meg ötven növényfajt, melyek neveikben állatnevet hordoznak. Sok esetben néprajzi vonatkozások is tárgyalok.

Örülnék, ha minél több zöld oviba, ökoiskolába, erdei iskolába, nemzeti parkhoz eljutna.

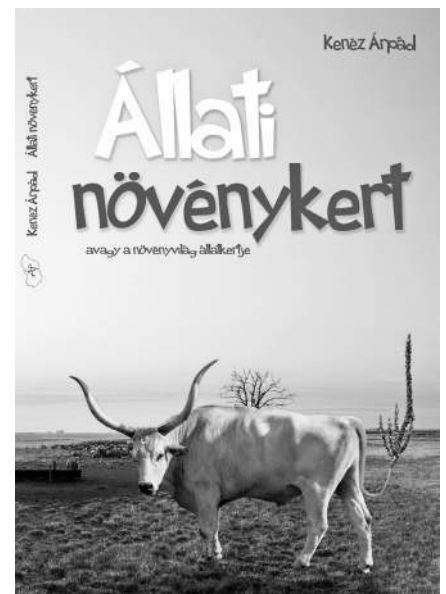
Hogyan mutatnád be magad, ha csak öt perced lenne rá?

Hm... talán polihisztor. Környezetgazdálkodási agrármérnök, archeobotanikus doktor, történelmi – újrarájátszó, családfő – apa, laboratóriumi igazgató, csapatjátékos, tetoválás-gyűjtő, hobbista néprajzkutató. Lehet választani...

És itt jön a hagyományos „mit tervezel”?

Tervezem a könyv folytatását, állattenyésztéshez kapcsolható nevű növények bemutatását. A néprajzi vonalat mindenképpen erősebbre veszem, majd benne. Továbbá szeretném végre a verseskötetemet is kiadni, melynek koncepciója már megvan.

Köszönöm. Magam megjegyezném, hogy Árpád Mártélyról ért a Gödöllői Egyetem katedrájára, és szerzett doktori címet. A könyv előszavában pedig ő maga így ír: E könyvvel szeretnék hozzájárulni a felnövekvő generáció ismeretanyagának bővítéséhez éppúgy, mint egykori, már a múlt homályába vesző, szép csengésű, találó magyar növényneveink megőrzéséhez. Ezek az elnevezések és népi változataik ugyanúgy nemzeti kincsünk, mint maga a magyar nyelv, a népviselet, a kultúra. Őrizzük hát meg őket a jövőnek!

KENÉZ ÁRPÁD

Állati növénykert avagy a növényvilág állatkertje. - Illusztrált. - Gödöllő, 2017. -118 p.

BENÁK KATALIN

LÁTÁS- ÉS FORMAKULTÚRA

Recenzió Budavári Erzsébet: *Szuromi Pál* című könyvéről

A kötet Szuromi Pál (1942 – 2014) hódmezővásárhelyi születésű művészettörténész, művészeti író, kritikus életművének bibliografikus feldolgozása, bemutatva az ifjúkori festői tevékenységét is. Ha megkísérelné valaki, hogy összeállít egy átfogó vizuális esztétikát, melyre annyira sürgött Szuromi Pál, őt megkerülve alig képzelhető el. Jelen bibliográfia emléket állít az esztétának, s mégsem ez a legnagyobb hozadéka ennek a kötetnek. A bibliográfiába felvett tanulmányok, esszék, kritikák, interjúk, kiállítás megnyitók, közszereplések, tudósítások egy adott korszak kulturális antropológiai lenyomatát gazdagítják. Ha a kortárs művészet világában, a látás- és formakultúra terén szeretnénk eligazodni, az ezzel kapcsolatos referenzs kérdések megválaszolásához éppúgy nélkülözhetetlen e könyv, mint Szuromi Pál életútjának korrektt megismeréséhez.

A Hungarovox Kiadó szép kiállítású, kötött, tipográfiai igényes kötet borítóján Szuromi Pált láthatjuk, míg a hátoldalon Sejben Lajos képzőművésznek a *Szuromi Pál emlékére* című alkotását.

A bibliográfiát Szuromi Pál művészeti író, kritikus vallomása nyitja, melyben a tökéletességhez vezető útról szól: „*egy életen át az alakulás, gyarapodás és tökéletesedés képzetével biztatjuk áltatjuk magunkat. Még idősebb éveinkben is. Holott a napnál is világosabb: a tökéletesség majdhogynem emberfeletti kategória.*” Visszaolvastva írásait, visszahallgatva kiállítási megnyitóit, észrevételei aktuálisak.

Személyes vallomását követően a vele való kapcsolatról kortársai: P. Szabó Ernő művészettörténész, az *Új Művészet* vezető szerkesztője, Nagy Gábor festőművész, Oroján István festőművész, Lengyel András irodalomtörténész, Nagy Imre művészettörténész, Halmos Klára grafikusművész vallanak.

*

A szoros értelemben vett bibliográfia az *Adattár* részben kettő jól elkülönített

fejezetben mutatja be Szuromi Pál sokrétű tevékenységét, melyet Budavári Erzsébet, a szerkesztő *Bevezetője* nyit. A szerző előrelátni, hogy nem egy tudományos bibliográfiát tart kezében az olvasó. Kiemeli Szuromi Pál fontosabb köteteit, melyet a *Rövidítések* jegyzéke követ. A szerkesztői instrukciók után a tényleges bibliográfiát tanulmányozhatjuk.

I. A *Cikkek, kritikák, esszék, tanulmányok* (34-136. p.) fejezet – Szuromi Pál írásai – a művészeti ismeretterjesztés témakörét tárja föl, mely az ízlésneveléssel, az etikai kérdésekkel, környezetkultúrával foglalkozik, de kitér egyéb művészetet érintő területre is.

A felvett művek az 1969 és 2017 közötti intervallumot ölelik föl, kronológiai rendben, összesen 718 tételben. A bibliográfiai adatokon túl a cikk műfaja is feltüntetésre került. Az annotációkban a szerkesztő él a korrigálás lehetőségével is, mely a kutató számára fontos információ.

E fejezetben találjuk Szuromi Pál publikált grafikáit és festészeti műveit is.

II. A *Róla* című fejezet (137-181. p.) kiállítási meghívókat, megnyitóiról készült kisnyomtatványokat, híradásokat, tudósításokat, vele készült interjúkat, kritikákat és a közszerepléseinek dokumentumait tárja föl 1973 és 2017 között. A bibliográfia továbbra is kronológiai rendben, a tételszámokat folytatva 719-1289. számig tart.

A bibliográfiai adatok 2017. szeptember 1-jével zárultak. Lelőhelyük szerint a szerzői hagyatékban és könyvtárakban, főként a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtárban található nyomtatott dokumentumok, kihagyva azokat, amelyek a szerkesztéseit, a kiállításrendezéseit, a lektorálásait, a zsűrizéseit jelölik és elektronikus publikációk.

*

A *Kép-tár* című fejezete hivatott bemutatni az alkotói életutat. *Hosszú útról* címmel Budavári Erzsébet, a szerkesztő így ír:

Szuromi Pál : Bibliográfia / [szerk. és összeáll. Budavári Erzsébet]. - Bp.: Hungarovox, 2018. - 236 p. : ill.; 25 cm

„[...] Művészeti írásainak, kritikáinak valószínűleg alapvető erőssége és inspirálója lehetett ez is, hogy tudta, mert maga is megélte: a tehetség, a képzelet, valamint a technikai ismeretek rutinja vagy hiánya, netán éppen az ezekkel való számos kísérlet kudarca és sikere nyomán vezet az út a célhoz, vagyis érdemes, jó művek megte-remtéséhez. Festői pályafutásról egyébként Szuromi Pál esetében aligha beszélhetünk, hiszen életének alakulása – sajnos – nem kedvezett, nem adott módot erre. Ennek okairól a vele készült interjúkban itt-ott olvasható is néhány elejtett megnyilatkozása.” (185. p.)

A *Kép-tárban Vázlatok, grafikák, rajzos jegyzetek* cím alatt láthatjuk Szuromi Pál 53 alkotását, melyeket Aranyi Sándor fotózott. Nagyon értékes rész ez is, mert az írott műveken túl bepillantást nyerhetünk a művészettörténész vizuális világába, s magunk is érezkelhetjük, nem csak elméleti síkon beszélt a vizuális művészetről.

A kötetet oldalszáma utaló *Névmutató* zárja, mely a teljes művet felöleli.

Budavári Erzsébet, a szerkesztő, a teljességre törekedve állította össze a kötetet, mely szakmailag is megállja helyét, így azt az olvasók és kutatók egyaránt haszonnal forgathatják.